

energiavirasto

1995 – 2020

Energiaviraston mediainfo 4.11.2020

Energiaviraston selvitys sähkön jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun ja toimitusvarmuuden valvonnasta on valmistunut 3.11.2020. Selvitys on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä sähkömarkkinalain muuttamista koskevan lainvalmisteluhankkeen taustaksi

Reilua energiaa

PÄÄVIESTIT SELVITYKSEN PERUSTEELLA

Ylijohtaja Simo Nurmi, Energiavirasto

Valvonnalla haetaan tasapainoa hinnoittelun kohtuullisuuden ja toimitusvarmuuden parantamisen välillä

energiavirasto

1995 – 2020

- Virasto muutti v. 2013 annetun uuden sähkömarkkinalain perusteella valvontamenetelmiä v. 2016 alkaen
 - ✓ Hinnoittelun kohtuullisuuden rinnalle aiempaa keskeisemmäksi tavoitteeksi sähkönjakelun toimitusvarmuuden parantaminen
 - ✓ Valvontamenetelmien välttämättömillä muutoksilla varmistettiin kaikille sähkön jakeluverkonhaltijoille mahdollisuus investoida ja kehittää verkkojaan lainsäädännön vaatimusten mukaisesti
- Sähkön jakeluverkkojen toimitusvarmuus on parantunut Suomessa viime vuosina merkittävästi
 - ✓ Siirtohinnat ovat eurooppalaisittain pysyneet edelleen kohtuullisella tasolla
 - ✓ Kotitalouksien verottomat ja inflaatiokorjatut siirtohinnat ovat nousseet noin 30 prosenttia vuosien 2010 ja 2019 välillä
- Siirtohintojen nousu on ollut toimitusvarmuusparannusten valitettava, mutta välttämätön seuraus
 - ✓ Virasto ennakoi tätä kehitystä jo vuonna 2013 uuden sähkömarkkinalain valmistelun yhteydessä
- Valvontamenetelmiä on viime viikkoina kritisoitu näkyvästi julkisuudessa, ja esitetty vaihtoehtoisia menetelmiä
 - ✓ Monet esitetyt väitteet eivät kuitenkaan anna oikeaa kuvaa valvonnasta kokonaisuudessaan
 - ✓ Myöskään esitetyt vaihtoehdot eivät pääsääntöisesti toimisi tarkoituksenmukaisesti, vaan pitkällä tähtäimellä niiden seuraukset olisivat tavalla tai toisella asiakkaiden edun vastaisia
- Valvontamenetelmät ovat kehittyneet avoimesti ja läpinäkyvästi, asiakkaiden parasta unohtamatta
 - ✓ Taustalla yli 20 vuoden mittava viranomaistyö, lainsäädännön muutoksia, oikeuskäytännön ja sääntelyteorioiden kehittymistä sekä lukuisia asiantuntijaselvityksiä ja sidosryhmien kuulemisia
 - ✓ Toimitusvarmuuden parantaminen sai alkunsa nimenomaan asiakkaiden vaatimuksesta ja palvelee heidän etuaan
 - ✓ Sääntelyn ja toimintaympäristön muuttuessa menetelmissä on myös kehittämistarpeita, ja aihetta asialliseen kritiikkiin

Valvonnalla haetaan tasapainoa hinnoittelun kohtuullisuuden ja toimitusvarmuuden parantamisen välillä

- Hallitus on lähiaikoina antamassa eduskunnalle esityksen sähkömarkkinalain muuttamisesta
 - ✓ Esityksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on antaa virastolle uusia työkaluja, joiden avulla voidaan vaikuttaa siirtohintojen kehitykseen, vaarantamatta modernin yhteiskunnan edellyttämien toimitusvarmojen ja älykkäiden sähköverkkojen kehittämistä
 - ✓ Viraston arvion mukaan esitysluonnoksen mukaiset lainsäädäntömuutokset mahdollistaisivat menetelmien muuttamisen tarvittavilta osin
- Sähkönjakelun toimitusvarmuuden parantuminen on jo saatu nykyisten valvontamenetelmien ohjausvaikutuksilla onnistuneesti vauhtiin
- Toisaalta toimitusvarmuustavoitteiden määräaikaan ollaan pidentämässä ja investointien kustannus-tehokkuutta parantamassa, jolloin tuottopohja ja tuottoaste eivät enää täysin vastaa tulevaa tarvetta
- Sääntelyn ja toimintaympäristön muutosten perusteella sekä selvityksen pohjalta virasto arvioi, että menetelmien tärkeimmät kehittämiskohdat tulevaa tilannetta vastaavan valvonnan oikean tasapainon saavuttamiseksi ovat:
 - 1) Tuottopohjassa käytettyjen yksikköhintojen päivittäminen;
 - 2) Kohtuullisen tuottoasteen (WACC-%) tason määrittäminen; sekä
 - 3) Toimitusvarmuuskannustimen tarve

Valvonnalla haetaan tasapainoa hinnoittelun kohtuullisuuden ja toimitusvarmuuden parantamisen välillä

- Käytännössä kaikki em. menetelmien kehittämiskohdat vaikuttaisivat sähkön jakeluverkonhaltijoiden tuottoa laskevasti:
 - 1) Yksikköhintojen päivittäminen pienentäisi tuottopohjaa;
 - 2) Kohtuullisen tuottoasteen päivittäminen alentaisi tuottoprosenttia; sekä
 - 3) Toimitusvarmuuskannustimen poistaminen alentaisi joidenkin yhtiöiden tuottoa
- Suunnitelmallisesti toteutettuna nämä kaikki menetelmämuutokset
 - ✓ Hyödyttäisivät jakeluverkkojen 3,6 miljoonaa asiakasta
 - ✓ Mahdollistaisivat myös sen, että kaikki sähkön jakeluverkonhaltijat voisivat jatkossakin toteuttaa jakeluverkkojen modernisoinnin yhteiskunnan asettamien vaatimusten mukaisesti
- Sähkömarkkinalain muutosten voimaantulon jälkeen
 - ✓ Viraston on lakisääteisen tehtävänsä mukaisesti mahdollista tarkemmin arvioida, ja tarpeellisilta osin päivittää valvontamenetelmiä vastaamaan sähkön jakeluverkonhaltijoiden uutta sääntely-ympäristöä
 - ✓ Muutokset tulisivat voimaan jo nykyisen valvontajakson 2020–2023 aikana
 - ✓ Todennäköisimmin vuoden 2022 alusta lukien, mikäli sähkömarkkinalain muutokset etenevät lähiaikoina ripeästi

SELVITYKSEN KESKEINEN SISÄLTÖ

Johtaja Veli-Pekka Saajo, Energiavirasto

Esityksen aiheet

- Valvonnan tavoitteet
- Valvonnan kehittäminen
- Valvontamenetelmien tulokset
- Vertailua julkisuudessa ehdotettuihin vaihtoehtoihin
- Energiaviraston näkemykset

energiavirasto

1995 – 2020

Sähköverkkotoiminnan valvonnan tavoitteet

Päätavoitteet

**Verkkopalvelun
kohtuullinen hinnoittelu**
(kohtuullinen tuotto)

Verkkopalvelun korkea laatu
(tekninen laatu ja
toimitusvarmuus)

Päätavoitteiden toteutumista tukevat muut tavoitteet

Liiketoiminnan tehokkuus
(kohtuulliset kustannukset)

Verkon kehittäminen
(riittävät investoinnit ja ylläpito)

**Liiketoiminnan
pitkäjänteisyys ja
jatkuvuus**
(kannattava liiketoiminta)

Liiketoiminnan kehittäminen
(tekniset ja toiminnalliset
innovaatiot sekä uudet palvelut)

Valvontamenetelmien lähtökohtia

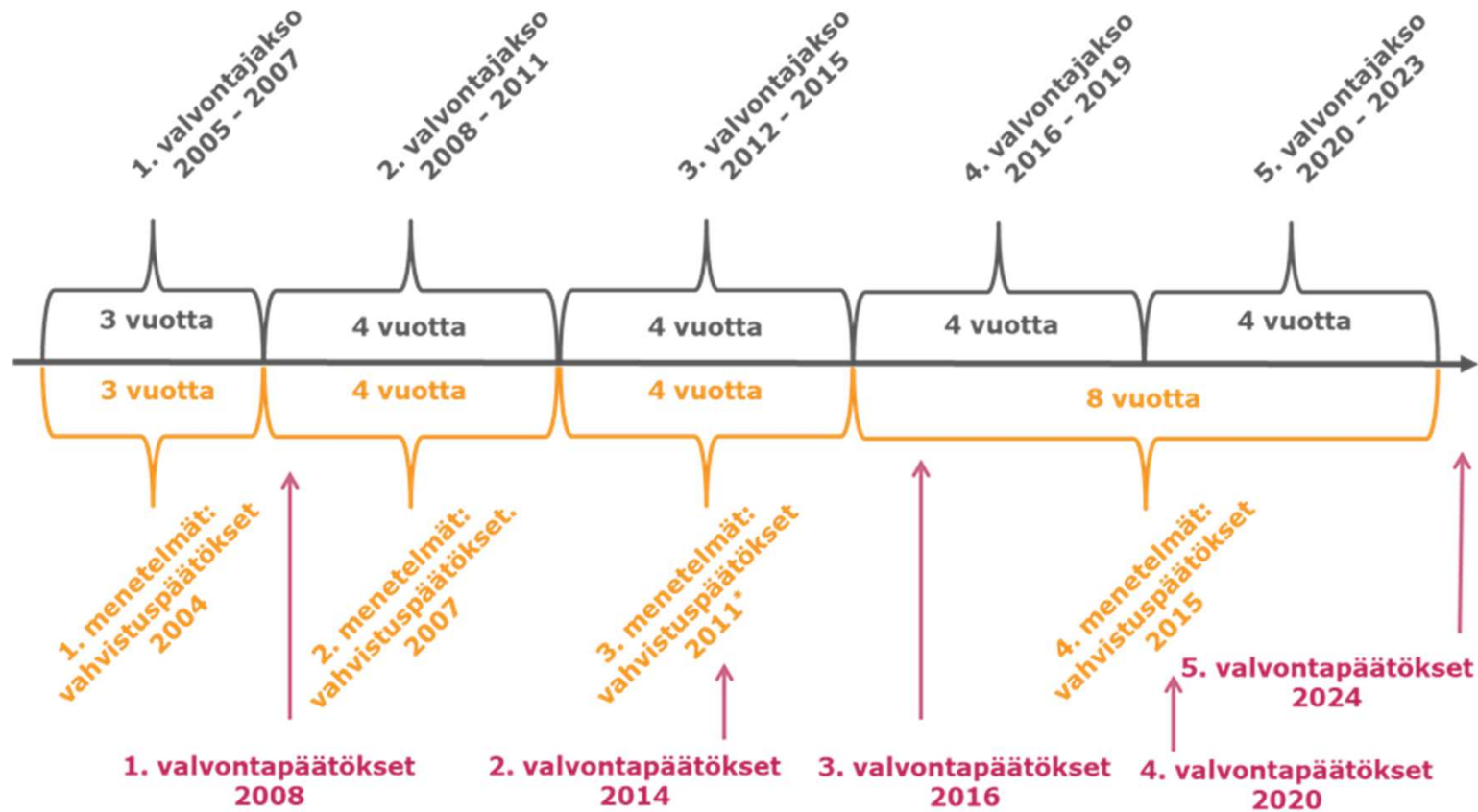
- Valvontamenetelmien on oltava yhtenevät kaikille sähkön jakeluverkonhaltijoille
 - Yhtiöiden lähtökohdat ovat toisaalta hyvin erilaiset
- Menetelmien pitää edistää ja mahdollistaa sähkömarkkinalain tavoitteiden toteutuminen kaikkien verkonhaltijoiden osalta
 - Erilaisia verkonhaltijoita on kohdeltava tasapuolisesti
 - On esimerkiksi turvattava myös kaikkein pienimpien yhtiöiden mahdollisuus investoida lainsäädännön vaatimusten mukaisesti
- Valvontamenetelmät määrittävät tuoton ylärajan
 - Tehokkaan yhtiön ei kuitenkaan ole pakko hinnoitella tuoton ylärajalle, ja käytännössä alijäämiä on ollutkin erityisesti 1. ja 2. valvontajaksoilla
 - Omistajien tahtotila saattaa kuitenkin ohjata hinnoittelua ylärajalle, vaikka esimerkiksi investointien rahoittaminen ei tätä edellyttäisi
 - Virastolla ei ole toimivaltaa puuttua voitonjakoluonteisten erien kohtuullisuuteen

Valvontajaksot

energiavirasto

1995 – 2020

* Muutettu 2013

energiavirasto

1995 – 2020

Valvonnan kehittäminen

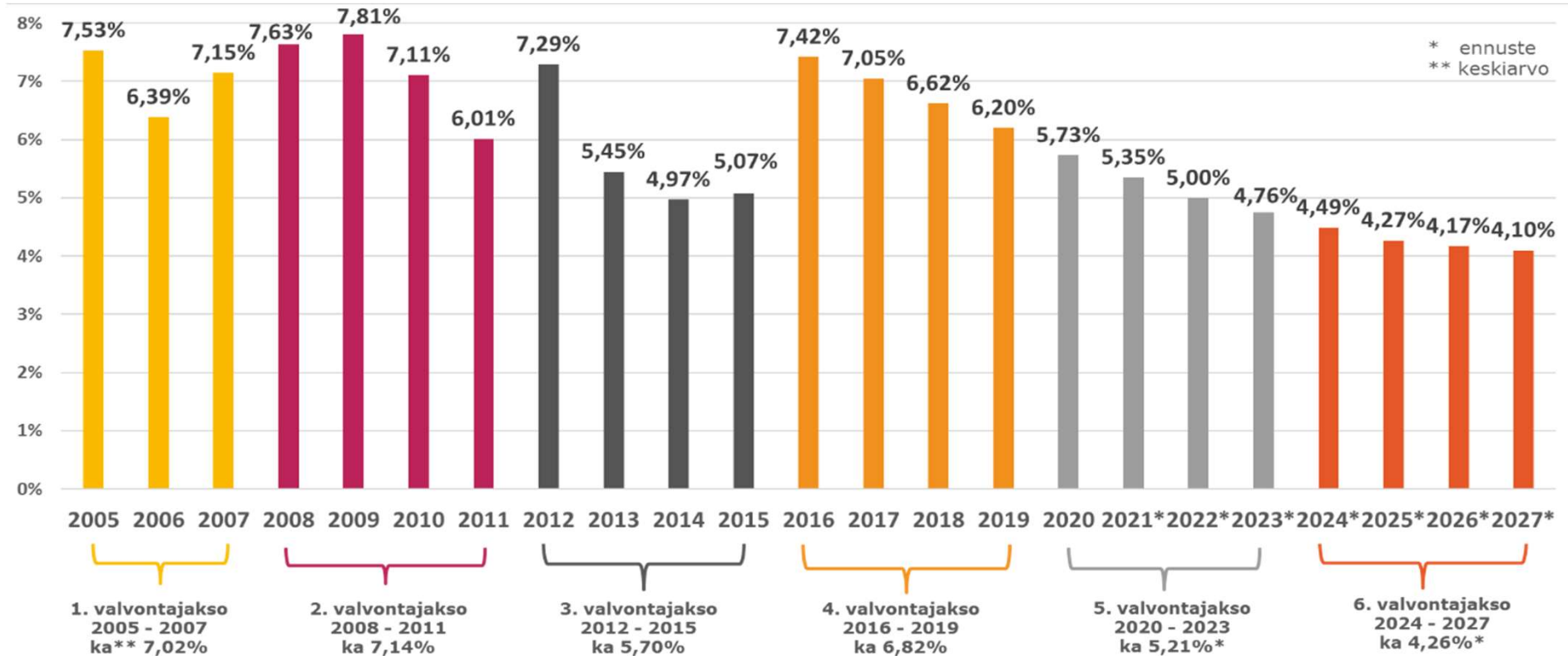
- Energiaviraston lakisääteisenä tehtävänä on kehittää valvontamenetelmiä lainsäädännön vaatimusten ja valvonnasta saatujen käytännön kokemusten perusteella
 - Nykyisenkaltaisten valvontamenetelmien lainmukaisuus ja viraston toimivalta niiden suhteen on vahvistettu sähkömarkkina-asioita koskevassa laajassa suomalaisessa oikeuskäytännössä
 - Virasto on käyttänyt valmistelun tausta-aineistona lukuisia asiantuntijaselvityksiä ja -lausuntoja sekä kuullut valmisteluvaiheissa muutoinkin laajasti eri sidosryhmiä
- Valvonnan toimitusvarmuutta koskevia ohjausvaikutuksia vahvistettiin lainsäädännön mukaisten toimitusvarmuustavoitteiden toteuttamiseksi nykyisiin valvontamenetelmiin vuodesta 2016 lähtien
 - Hinnoittelun kohtuullisuuden ohelle nostettiin aiempaa keskeisemmäksi osaksi menetelmiä toimitusvarmuuden parantaminen lainsäädännön vaatimalle tasolle ja aikataulussa
- Jos valvontamenetelmiä ei olisi muutettu, niin 3. valvontajakson 2012–2015 jälkeen yhteensä 22 jakeluverkonhaltijaa ei olisi voinut menetelmien perusteella nostaa hintojaan 4. valvontajaksolla 2016–2019 asianmukaisella tavalla, ja siten lisätä investointejaan lainsäädännön vaatimusten toteuttamisen edellyttämässä tahdissa
 - Ilman toimitusvarmuusvaatimuksia koskevaa, vuonna 2013 tehtyä sähkömarkkinalain muutosta valvontamenetelmiä ei olisikaan ollut tarpeen muuttaa siinä määrin kuin nyt oli välttämätöntä

energiavirasto

1995 – 2020

Tuottoasteen kehitys

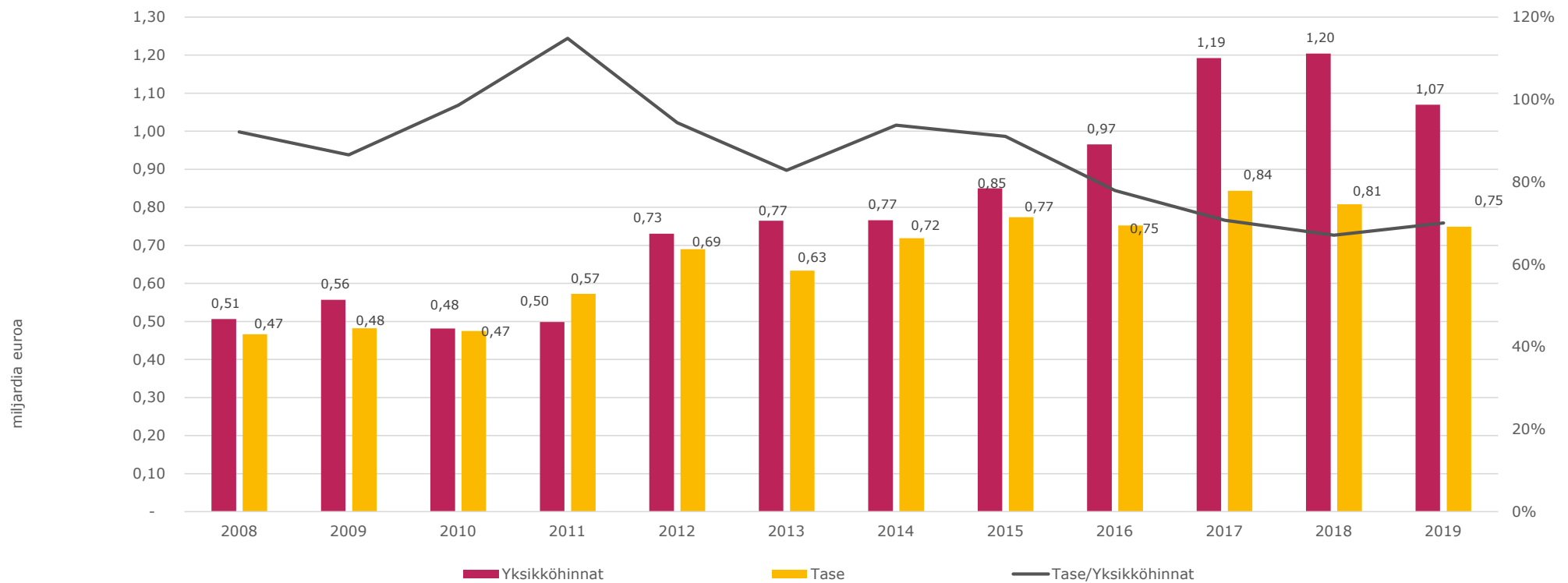

Investointimäärät valvontamenetelmien yksikköhinnoin ja kirjanpidon tasearvoin arvostettuna sekä niiden suhde vuosina 2008–2019

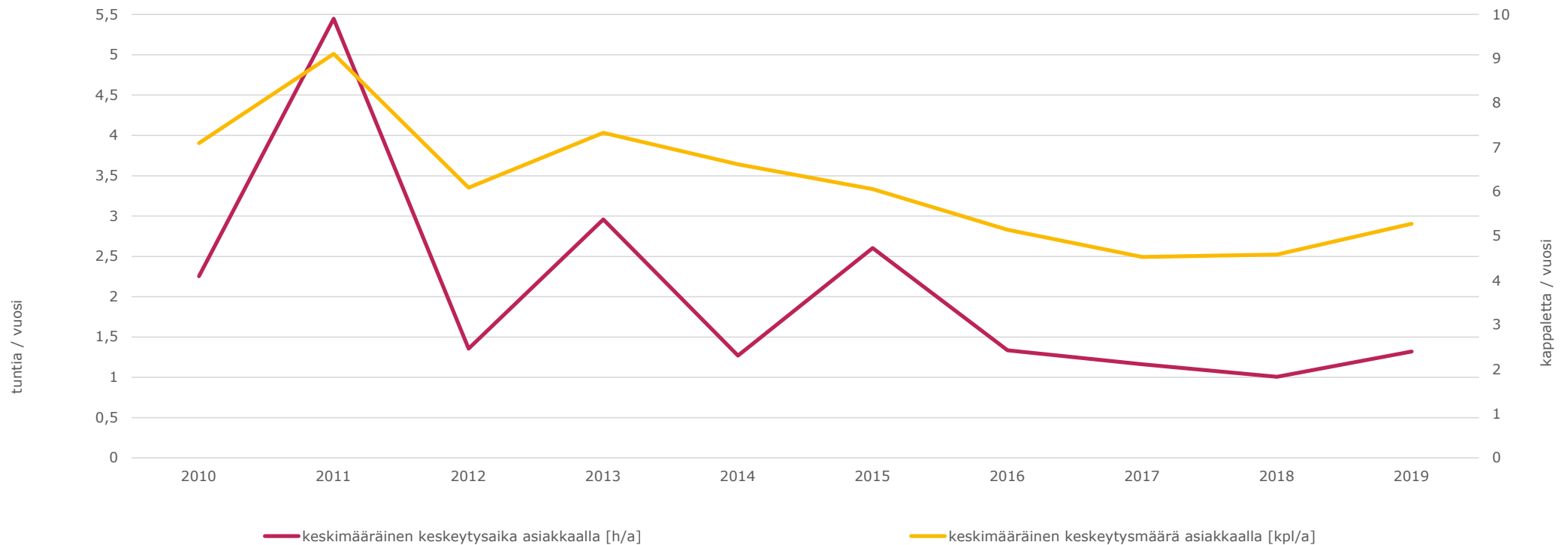

energiavirasto

1995 – 2020

Asiakkaiden keskimääräisten keskeytysaikojen ja - määrien kehittyminen vuosina 2010–2019

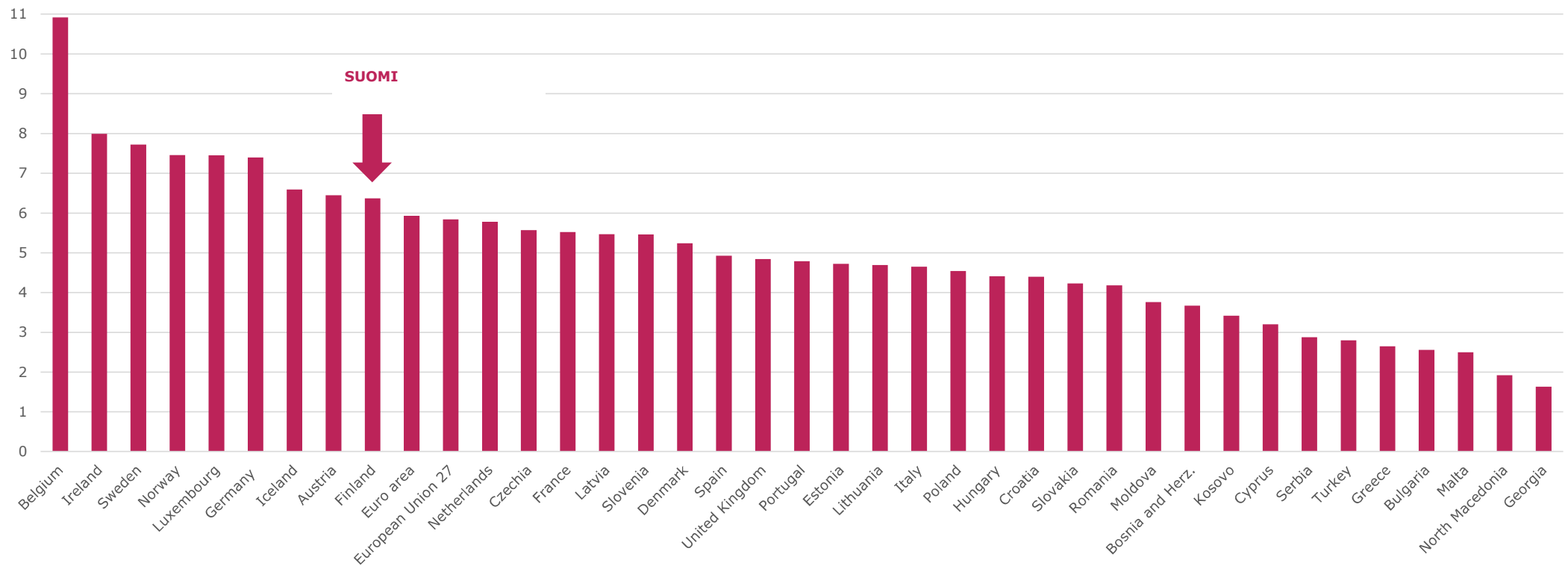

Kotitalouksien (2500-4999 kWh/v) sähkön siirtohinta senttiä/kilowattitunti Euroopassa (*lähde Eurostat 2019*)

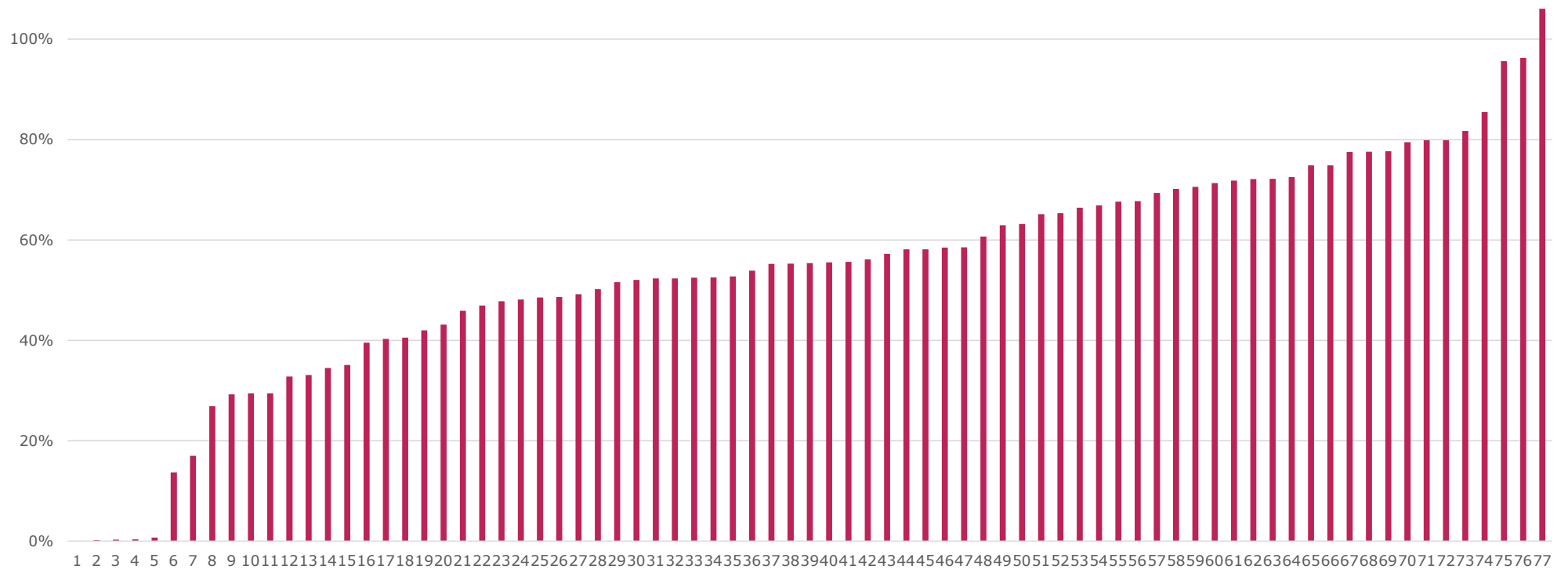

energiavirasto

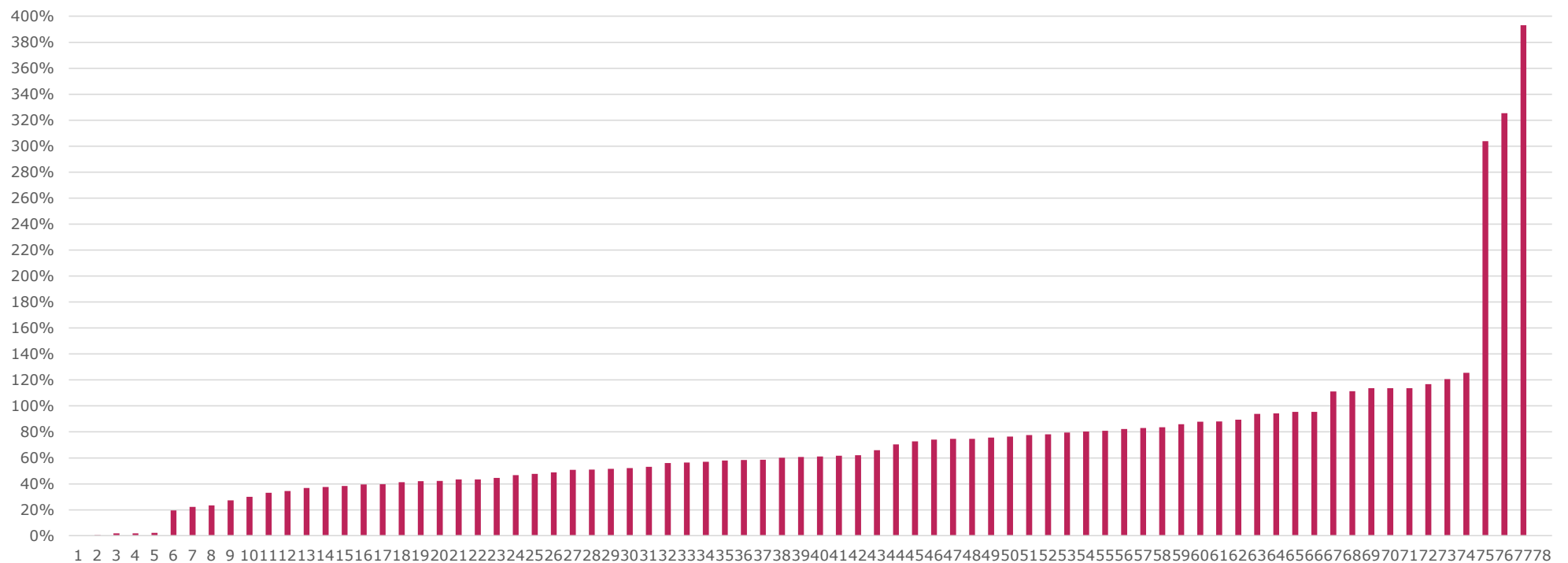
1995 – 2020

Verkkoyhtiöiden sähköverkon tasearvoon perustuvan tuoton yhtiökohtainen suhde valvontamenetelmien mukaiseen tuottoon vuonna 2018

Kirjanpidon verkko-omaisuuden poistojen ja investointien suhde vuonna 2018

energiavirasto

1995 – 2020

Pääomarakenteesta

- Energiaviraston näkemyksen mukaan yhtiöiden kirjanpitoarvojen mukaisen pääomarakenteen käyttö kohtuullisen tuottopohjan määrittämisessä ei ole käytännössä pitkällä tähtäimellä toimiva ratkaisu
 - se voisi johtaa verkonhaltijoiden rahoitusvaikeuksiin
 - investointien vaarantumiseen ja toimitusvarmuuden heikentymiseen tai tehottomuuteen
 - kirjanpidollisten järjestelyiden käyttöön
 - siirtohintojen nousuun
- Tuottoasteeseen (WACC-%) yhtiöstä riippuen välillä -0,31 – +0,11 prosenttiyksikköä
- Jos valvontamenetelmissä käytettäisiin kiinteän pääomarakenteen sijaan yhtiöiden toteutunutta pääomarakennetta, aiheutuisi tästä kannuste käyttää omaa pääomaa
 - Koska oman pääoman tuottovaatimus on suurempi kuin vieraan pääoman, nostaisi tämä kohtuullista tuottoa ja samalla antaisi mahdollisuuden nostaa siirtohintoja
 - Täysin oman tai vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen varaan rakentuva pääomarakenne ei ole optimaalinen
 - Valvonnalla ei ole syytä kannustaa epäterveisiin pääomarakenteisiin, kuten sataprosenttiseen oman pääoman tai velkavivun käyttöön

Jakeluverkonhaltijoiden kirjanpidon yhtiökohtainen oma pääoma ja valvontamenetelmien kiinteä oma pääoma vuonna 2019

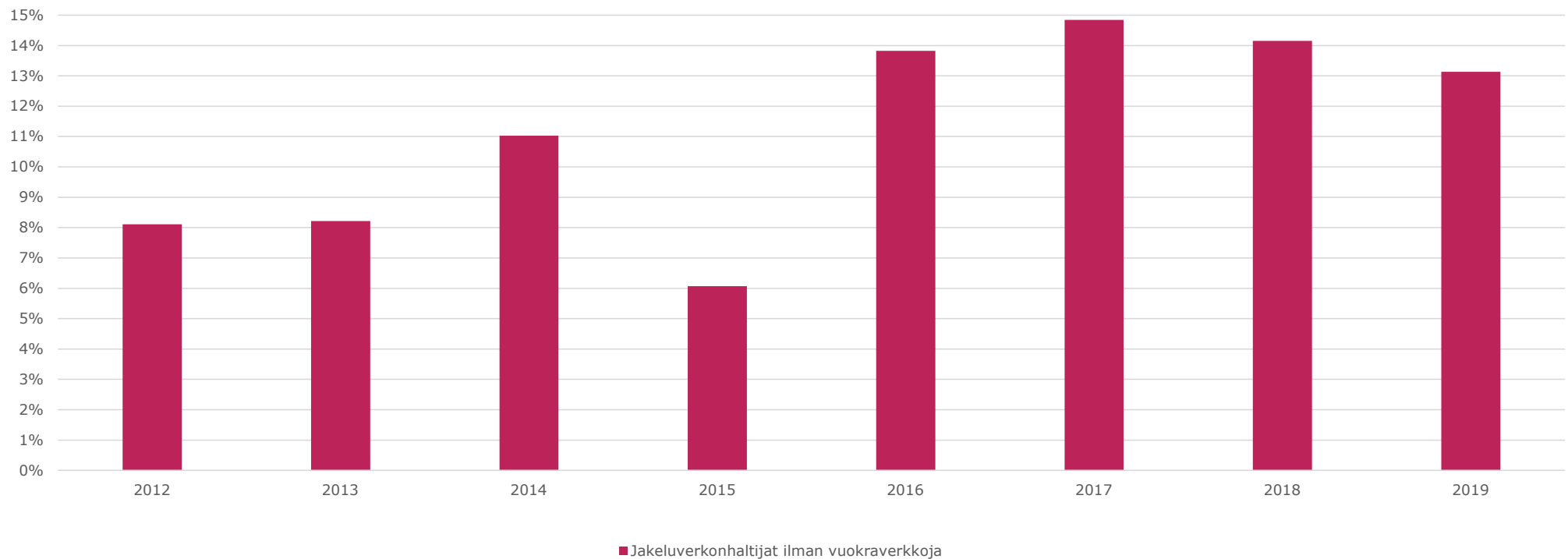

energiavirasto

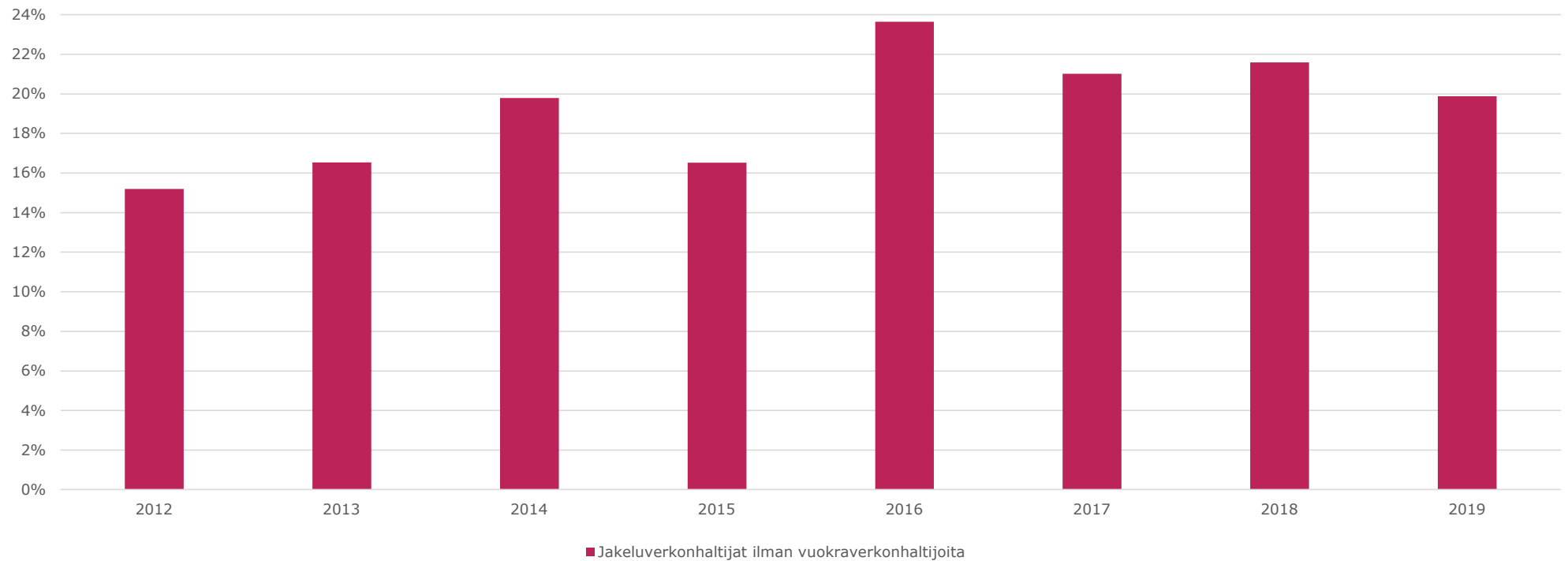
1995 – 2020

Sähkön jakeluverkonhaltijoiden keskimääräinen sijoitetun pääoman tuotto prosentti laskettuna kirjanpidon tasearvoilla vuosina 2012–2019

Sähkön jakeluverkonhaltijoiden keskimääräinen oman pääoman tuotto prosentti laskettuna kirjanpidon tasearvoilla vuosina 2012–2019

energiavirasto

1995 – 2020

Liikevaihdosta

- Sähkön jakeluverkonhaltijoiden vertailukelpoinen sallittu liikevaihto kasvoi keskimäärin noin 20 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2016
 - Energiavirasto on tässä laskelmassa ottanut huomioon kaikki 77 jakeluverkonhaltijaa ja käyttänyt vuoden 2015 kohtuullisen tuoton määrittämisessä nykyisten menetelmien kanssa vertailukelpoista tuottoastetta (WACC 5,07 %)
 - Yhtiökohtaiset muutokset vaihtelevat
- Sähkön jakeluverkonhaltijoiden yhteenlaskettu kirjanpidon liikevaihto kasvoi noin 20 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2016
- Sähkön jakeluverkonhaltijat ovat käyttäneet investointeihin 4. valvontajaksolla vuosina 2016–2019 noin 35 prosenttia liikevaihdostaan

Reilua energiaa

Lisätiedot

Ylijohtaja Simo Nurmi, puh. 029 5050 011

Johtaja Veli-Pekka Saajo, puh. 029 5050 023

Johtava asiantuntija Tiina Karppinen, puh. 029 5050 035

